כא: הקורא עומד פרק שלישי מגילה

תנא מה שאין כן בתורה. פירוש שאין קורא אלא אחד מכאן קשיא למה שפירש רבינו משולם בפרק קמא דבבא בתרא (דף טו. ושם) והתקומץ רבה (מגמות דף ל: ושם) דשמועה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן פירוש יחיד קורא אותן אלא יקרא אליה לבור עמו בפרשת ויעל משה כשחותמין את התורה וקשיא שהרי בימיהם לא היה אליה לבור קורא עמהם כדאמר הכא ועכשיו נמי לא התקינו אלא אלא לנשים מי שאין יודע לקרות לכך נראה כמו שפירש רש"י והתקומץ יחיד קורא אותן לבדו ולא יהיו שנים מפסיקין וקורא אותן שמונה פסוקים ה) שמתחילין מויעל לקי שהוא תחילת הפרשה ו):

ובמגילה אפילו עשרה קורין (ה) ועשרה מתרגמין. רש"י מוחק מתרגמין לפי שאין מתרגמין תרגום בכתובים ובחנם מחקו דודאי יש תרגום אבל לא עשאו יהונתן אלא מימי התגאים בכתובים.

כנגד תורה נביאים וכתובים. קשה דהא לקמן (דף כג.) אמר כנגד (ו) שומרי הסף וי"ל דהתם לא הוי עיקר התקנה דהא לא תקנו תרגומא כנגד הא אלא שומרי הסף וקרים אחד ואיתא בירושלמי איכא קרים אחד שיושב ומתרגם ההלכות ומעמידן על עקרן ואפ"ה לא תקנו כנגדו ש"מ דעיקר התקנה לא היתה אלא כנגד תורה ונביאים וכתובים:

אין פוחתין מעשרה פסוקים בבהכ"נ.

ופ"ת והרי פרשת עמלק דליכא אלא תשעה פסוקים י"ל דשאני פרשת עמלק דסילדא דיומא הוא ומפסיק עניינא ביה ומש"ה אין לחוש דהכי נמי אמרינן לקמן (דף כג.) דאין מפטירין פחות מכ"א פסוקים והיכא דסליק עניינא קורין אפיר נפחות: אין

תנא [a]מה שאין כן בתורה [b]תנו רבנן [2]בתורה אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין [3]ובנביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין ושנים מתרגמין [4]ובהלל [c]ובמגילה אפילו עשרה קורין [d] ועשרה מתרגמין מאי טעמא כיון דחביבה יהבי דעתייהו ושמעי: [5]מקום שנהגו לברך יברך: אמר אביי [6]לא שנו אלא לאחריה אבל לפניה מצוה לברך דאמר רב יהודה אמר שמואל [7]כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא [8]וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי אביי אמר מהכא [9]והוא עבר לפניהם ואיבעית אימא מהכא [10]ויעבר מלכם לפניהם וה' בראשם [11]לפניה מאי מברך רב ששת מקטרזיא איקלע לקמיה דרב אשי ובריך מנ"ח לאחריה מאי מברך [12]ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם [13](האל) הרב את ריבנו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם רבא אמר האל המושיע אמר רב פפא [14]הלכך נימרינהו לתרוייהו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם האל המושיע: בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין שלשה וכו': הני שלשה כנגד מי [15]אמר רב אסי כנגד תורה נביאים וכתובים רבא אמר כנגד כהנים לוים וישראלים אלא הא דתני רב שימי [2]אין פוחתין מי' פסוקים בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין הני עשרה כנגד מי א"ר יהושע בן לוי [16]כנגד עשרה בטלנין שבבית הכנסת רב יוסף אמר [17]כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני [18](רבי לוי אמר כנגד עשרה הילולין שאמר דוד בספר תהלים) [19]ורבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם הי נינהו ויאמר דבראשית הני תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב [20]בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם [21]ראשון שקרא ד' משובח שני שקרא ד' משובח שלישי שקרא ד' משובח ראשון שקרא ד' משובח דתנן [22]בשלש קופות של שלש [23] סאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אב"ג [24]לידע איזו מהן נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון אמצעי שקרא ארבעה משובח דתניא[25] אל מול פני המנורה יאירו [26]מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי ונר מערבי כלפי שכינה ואמר [27]רבי יוחנן מכאן שאמצעי משובח ואחרון שקרא ארבעה משובח משום [28]מעלין בקדש ולא מורידין רב פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר וקרא ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא: אין פוחתין מהן ואין מוסיפין: תנא הפותח מברך לפניה והחותם מברך לאחריה [29]והאידנא דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא דתקינו רבנן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין: בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה וכו': בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה [30]צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: במדבר כח ב תלת תלתא פסוקין פשו להו תרי [31]ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקין ניקרי ארבעה ארבעה פשו להו שבעה וביום השבת הויין תרי ובראשי חדשיכם הויין חמשה היכי נעביד ניקרי תרי מהא וחד מהנך אין

וכלבד שלא יהא קורא ושנים מתרגמין. וכל שכן שאין שנים קורין. וטעמא משום דמרי קלי לא מיסתמעי: וכגון אפילו אחד קורא ושנים מתרגמין. שהתרגום אינו אלא להשמיע לנשים ועמי הארץ שאינן מכירין בלשון הקודש והתרגום הוא לעז הבנליים ובתרגום של תורה לריכין אנו לחזור שיהו מכירין את המצות אבל בשל נביאים לא קפדי עלייהו כולי האי: **ועשרה מתרגמין.** (ד) לא גרסינן שאין תרגום בכתובים: **ועבר אם הכושי.** ויקדם את הכושי: **מקטרזיא.** מקום: **מנ"ח.** על מקרא מגילה ושעשה נסים ושהחייונו: **וידבר עולה מן המנין.** וידבר ה' אל משה לאמר אע"פ שאין ללמוד ממנו כלום: **כלאשים נמי.** דמשמעי בשמים ובארץ (ה) דכתיב בדבר ה' שמים נעשו וכולם פיו כל צבאם: **מאמר הוא.** אף הן במאמר נברלו: (ו) **כנגד מערבי.** הוא נר אמצעי למען דאמר גרות לפון ודרום מונחין הוי אמצעי משון קימעא כלפי מערב חון משאר גרות דלמען דאמר מערב ומזרח מונחין לא משום דהוי מערבי הני כלפי מזרח הכי איתא במגמות (ז): **תורמין.** כהנים את הלשכה. נותנין משקלי שנה זו לתוכה לקנות מהן קרבנות לצבור לכל השנה: **אל מול פני המנורה יאירו שבעה הנרות.** למול פני נר שבגוף המנורה שהוא אמצעי היה מלדד פני שבה הנרות: **ראשון.** מן שלשה שקרא ארבעה פסוקים משובח וכן שני וכן שלישי אם לא עשה הראשון ועשה השני או אם לא קראו לא הראשון ולא השני ארבעה פסוקים וקרא אותן השלישי משובח ואם יש להן ריוח בפרשה וקראו כל אחד ארבעה פסוקים כולן משובחין: **משום הנכנסין.** שאם יכנס אדם לבית הכנסת אחר שגירך ראשון ואם לא ישמע את האחרים מברכין יאמר אין ברכה בתורה לפניה: **ומשום היולאין.** ולא שמעו את החותם מברך לאחריה והראשונים לא ברכו יאמרו היולאים אין ברכה בתורה לאחריה: **כילד קורין.** בד' בני אדם: **אין משיירין בפרשה כו'.** לקמן (ט) מפרש טעמא. ואין מתחילין נמי לקמן (י) אמרינן לה ומפרש טעמא: ליקרי

מסורת הש"ס

יב א מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ו טוש"ע א"ח סי' קמ"ז סעיף כ:
יג ב מיי' שם הלכה יא:
יד ג מיי' שם הלכה יג:
טו ד טוש"ע א"ח סי' תפ"ח סעיף ג וסימן תרמ"ד סעיף ג:
טז ה מיי' פי"ב מהלכות מגילה הלכה ז טור ש"ע א"ח סי' תל"ג סעיף ב:
יז ו ז מיי' פי"ח שם הלכה ג טוש"ע א"ח סי' תלב סעיף א:
יח ח מיי' פי"ח מהלכות ברכות הלכה ב וב וס"ד מהל' תפילין הל"ז טור ש"ע א"ח סימן כה סעיף ח וסי' קמ"ח סעי' א:
יט ט י מיי' פי"ח מהל' מגילה הלכה ג טור ש"ע א"ח סימן תרצ"ב סעיף א:
כ כ מיי' פי"ב מהלכות תפלה הלכה ג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קל"ו סעיף א:
כא ל מיי' שם הלכה ד טוש"ע א"ח שם סעיף ב:
כב מ מיי' פי"ב מהלכות שקלים הלכה ז:
כג נ מיי' פי"ב מהלכות בית הבחירה הל"ח:
כד ס מיי' פי"ד מהלכות כלי המקדש הלכי כא:
כה ע מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ה טור ש"ע א"ח סי' קל"ו סעיף ד:
כו פ מיי' שם ס"ג טוש"ע א"ח סי' קל"ח סעיף א:

תורה אור השלם

1. וידבר מה ארץ ראמר לו רוץ וארץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי: שמואל ב יח כג
2. והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו: בראשית לג ג
3. עלה הפרץ לפניהם פרצו ויעברו שער ויצאו בו ויעבר מלכם לפניהם וי"י בראשם: מיכה ב יג
4. בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג ו
5. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות: במדבר ח ב
6. צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו: במדבר כח ב

רבינו חננאל

תנא מה שאין כן בתורה. ת"ר [בתורה] אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהו שנים קורין או שנים מתרגמין, ובנביא אחד קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין, ובהלל ובמגילה אפי' עשרה קורין ועשרה מתרגמין יצאו. מאי טעמא כיון דחביבא להו מכווני דעתייהו. מקום שנהגו לברך יברך [שלא יברך לא יברך]. הני מילי לאחריה אבל לפניה מצוה לברך. וקיימא לן כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן. ופרשינן דהאי עובר דאקדומי הוא, כדכתיב (וילך) ויעבר את הכושי. ומברך לפניה מנ"ח פימן. ולאחריה מברך האל הרב את ריבינו והדן את דיינינו כו', וחותם בריוך הנפרע לישראל מכל צריהן האל המושיע. **מתני'** בשני ובחמישי ומנחה בשבת קורין ג' אין פוחתין [מהן] ואין מוסיפין עליהן ואין מפטיריין בנביא. והני ג' כנגד כהנים לוים וישראלים. אין פוחתין מעשרה פסוקים בבית הכנסת. וידבר עולה מן המנין. והני עשרה כנגד עשרת הדיברות שנאמרו למשה בסיני. ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, ובראשית נמי מאמר הוא שנאמר בדבר ה' שמים נעשו. אמר רבא ראשון שקרא ארבעה משובח, דתניא אמר ר' יוסי למה היה כתוב בקופות שתורמין בהן את הלשכה א"ב"ג לידע איזה מהן נתרמה ראשון שמצוה בראשון. מ' הקופה שהיה כתוב בה אל"ף היא היתה ראשונה ומן השקלים שבתוכה קונין הקרבנות וסקריבין עד שיושלמו, ועוד מן השניה ואחריה מן השלישית. אמצעי משובח, מעלין בקודש ולא מורידין. שיבה רב פפא לראשון שקרא ארבעה. הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה. איקימנא גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין. דאי לאו גזירה הפותח מברך לפניה [ו]חותם לאחריה בלבד. בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה. ומיבעי לן פרשת צו שהיא שמונה פסוקים היאך יקראו אותה שלשה בני אדם כו'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' עשרה קורין (ועשרה מתרגמין) תפ"מ וע"כ פ"ש פין זה: (ב) שם בשלש קופות של אלש ששלש סלין תורמין כל"ל ותיבת שבהן ממחק: (ג) רש"י ד"ה ובמגילה מתרגמין. כ"כ עיין לעיל דף ג ע"א: (ד) ד"ה בגרשים יכו' ובאמרן מאמר הוא אף הן במאמר נבראו לכתיב בדבר ובכו' כל צבאם הס"ד ואח"כ מה"ד ראשון מן אלשה יכו' תשובתן הס"ד ואח"כ מה"ד תורמין את הלשכה הכהנים נותנין יכו' לכל השנה הס"ד ואח"כ מה"ד אל מול וכו' שבה הנרות הס"ד ואח"כ מה"ד נר מערבי וכו' במגמות הס"ד ואח"כ מה"ד משום הנכנסין: (ה) תוס' ד"ה ובמגילה יכו' כ"ש מתקן ועשרה מתרגמין: (ו) ד"ה כנגד יכו' כנגד שלשה שומרי הסף וכו' דהא לא תקנו אלא כנגד שלשה כנגד אלשה שומרי הסף ואחד בכנגד קרים אחד שאין בירושלים שיושב ומתקן ההלכות ומעמידן על עקרן אלא קרים אחד ואפילו הכי:

מוסף רש"י

עובר לעשייתן. קודם, כמו ישעבור את הכושי, קדמני (שמות ז:), ויעבר את הכושי. קדמני לרוץ לפני (שוה לפ.), ויעבר מלכם לפניהם. יקדים ליל כולם (שמות ז:), כנגד עשרה בטלנין. מני אדם כשרים נטלין ממלאכתן לעסוק בתורה בלילה קוימין לבית הכנסת מי שיהיו מצוין עשרה לעת התפלה ומתפרנסים משל לבור (ב"מ פ.), שבטלין ממלאכתן, שיהו מלויין תמיד בבית הכנסת שחרית וערבית כדאמרינן במסכת ברכות (ו:) מיון שבא הקב"ה בבית הכנסת ולא מצא שם עשרה כו' (ילקו' ב.), בראשית נמי מאמר הוא. ואף על גב דלא כתיב כיה ויאמר יהי שמים, כמאן דכתיב דמי, דבאמירה נמי אינהו ולא כתיבי, דכתיב בדבר ה' שמים נעשו (תה' לג.), תורמין את הלשכה. שהשליכו לתוכה שקלים שהביאו כאדם וממלאין הנשכרין מהן שלש קופות נתרומה לקנות מהן קרבנות לצבור תמידין ומוספין (יומא סב.), אל מול פני המנורה. אמצעי עומד על גופה של מנורה והשאר על הקנים, ומשמע מקרא לאותן שבא הקנים מעודדים כלפי אותה של מערב (מגמות צו.), מכאן שאמצעי משובח. וקולא ארבעה והשאר ג' ג' (שם). מעלין בקדש ולא מורידין. מקרא לעיל לא נתמנות בפרק שני הלכם (שבת כא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com